

Een leerrijke omgeving

Niets is verheffender voor de ontwikkeling van de jonge mens dan wat pedagogen tegenwoordig 'een leerrijke omgeving' noemen.

In mijn jeugd bestond die omgeving hoofdzakelijk uit café Schuttershof.

Dit Zeeuws-Vlaamse grenscafé in mijn geboorteplaats Sas van Gent had een overwegend Belgische klandizie vanwege de schietbaan waar het zijn naam aan ontleende.

Belgen schieten graag met pijl en boog op de liggende wip. Deze folkloristische bezigheid was naar hun thuisfront een aangenaam alibi om verder de hele middag in een straf tempo 'een paar pintjes' te drinken.

Zo leerde ik al jong dat je zelfs bij overmatige drankgebruik met een goed getimed understatement je huwelijk nog kunt redden.

Voor het ledigen van de blaas had Schuttershof een 'cour' ter beschikking. Die grensde aan de krap bemeten achterplaats van onze ouderlijke woning.

In mijn diepste herinnering was die cour een tamelijk ambitieuze betiteling van een onwelriekende openlucht-pisbak, waarvan de Belgische cafébezoekers, naarmate hun verblijf vorderde, steeds frequenter gebruik maakten.

De halfsteense muur waar ze tegenaan pisten, was net dik genoeg om mij niet blijvend te hinderen in mijn mentale ontwikkeling.

Maar van de prestaties waar het menselijk lichaam-in-hogeenood toe in staat is, bleef me weinig bespaard. Want de

wildplassers lieten er ook ongeremd, ongefilterd en onophoudelijk zuurstinkende bierschetten bij.

Zo leerde ik al jong dat milieuvervuiling zich nauwelijks serieus bekommert om kadastrale, noch internationale grenzen. En dat het dus maar de vraag is wat er eigenlijk zo verdienstelijk is aan mensen die in alle omstandigheden zichzelf zijn.

De meest ingrijpende invloed ging echter uit van het door café Schuttershof alom verspreide jukebox-geluid. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe alom 'alom' kan zijn. Want ook tussen het café zelf en onze woning was de muur het noemen niet waard. Wij spraken thuis liever van een geluidswal, lang voordat politici daar hun ongeremde fantasie op loslieten.

Deze jukebox was waarschijnlijk de meest leerrijke omgeving die een jongere zich kan wensen. Elke dag mocht ik urenlang gratis luisteren naar opbeurende teksten als 'Een café zonder bier', 'Ik heb eerbied voor jouw grijze haren' en 'Kom van dat dak af'.

En als je na de zoveelste 'Zuiderzee-ballade' net hevig begon te verlangen naar een merg & been-transplantatie in Noord-Alaska, klonk alweer uitnodigend het 'Jungen komm bald wieder, bald wieder nach Haus'. Of 'Moe mag ik in de kas piese, in de kas piese, in de Kaspische Zee gaan zwemmen?'

Zo leerde ik al jong dat de woordspeling ervoor zorgt dat je niet van nature aan vieze dingen gaat denken, maar dat anderen daar geheel voor verantwoordelijk zijn.

Behalve door Johnny Hoes ben ik door de Heikrekels grootgebracht, met diepzinnige levensvragen als 'Waarom, waarom, waarom'.

En onbaatzuchtige moederliefde is er ingeramd door ene Heintje die, in plaats van fatsoenlijk naar school te gaan, de hele dag dwars door onze muur heen 'Mama' jankte.

Waar de hedendaagse jongeren hun boost moeten zien te halen uit alcohol, xtc en paddo's, was ik al sky high op te beuren met een tekst als: 'Ik ben zo blij, zo blij, dat m'n neus van voren zit en niet opzij'.

Waarbij de wat dwingende herhaling van 'zo blij' elk verlangen naar een ongelukkige jeugd definitief de kop indrukte.

Het moeten ontberen van een ongelukkige jeugd is overigens niet de belangrijkste reden dat het met mijn literaire schrijfcarrière nooit veel geworden is.

Daarvoor had ik wellicht naast een ander soort café moeten wonen. Zoals café Sport bij ons aan de overkant, waar ze maar liefst 7 dochters hadden.

Die verschaften het café in de volksmond de naam 'De 14 billekes'.

Daarvan leerde ik al jong dat je voor een succesvolle schrijverscarrière niet vroeg genoeg kunt beginnen met het kiezen van het juiste café.

In onze buurt woonden opvallend veel mensen waarvoor de lagere schoolopleiding nogal hoog gegrepen was.

Naast ons woonde Polien die niet kon lezen en geen flauw vermoeden had aan welke kant je een pen vasthoudt.

Ze was getrouwd met Gustaf, die wel kon lezen, tenminste als het de Gazet van Antwerpen was.

Aan de overkant leefde in een boerenwoning Rogier die slechts halfgaar was.

Gelukkig nam zijn zus Sanne de andere helft voor haar rekening.

Sanne benaderde het leven tamelijk eendimensionaal met volzinnen als 'Godverdomme Walter, 't is nondedju wa'.

Dan kon ik er als overbuurjongetje van 5 weer even tegen die week.

Bij de slager daarnaast hadden ze behalve de zwakbegaafde zoon Wies, ook nog een mongoloïde dochter Rian.

Lichamelijk mankeerden ze weinig.

Joop Verduyn, iets verderop, was goed in alles, als hij er maar niet bij hoefde te denken.

Hij bewerkte moeiteloos het in die tijd beroemde nummer 'Ramona' van The Blue Diamonds.

Dat werd bij hem 'Ramona, je asem stinkt naar rooie kool'.

Met vooruitziende blik zag Joop dat de Nederlandse taal beslist niet onder hoeft te doen voor de Engelse.

Als je maar kunt zingen.

Maar twee dingen tegelijk doen was voor slechts weinigen in onze buurt weggelegd. En Joop probeerde er ook nog gitaar bij te spelen.

Het hoogtepunt van onze straat was Maurice Schouwvlieger, die wij alleen kenden onder de naam 'Tietseboe'.

Vermoedelijk omdat bij niemand in onze buurt de naam Lombrozo te binnen schoot.

Hij zag eruit als een kolossale boeman en z'n intellectuele vermogens waren van dien aard dat je hem alles kon wijsmaken.

Tenminste als je hard kon lopen.

Want Tietseboe had altijd een riek bij de hand, waarmee hij als een soort Neptunus achter je aankwam.

Ontwikkelingspsychologen beweren altijd dat je vooral door je directe omgeving wordt gevormd.

Dit besef heeft er bij ons thuis toe geleid dat wij allemaal al heel jong de onbedwingbare neiging hadden om voorgoed te vluchten naar ergens heel ver weg.

Voor zover bekend is bij niemand uit ons gezin ooit een spoor van verlatingsangst aangetroffen.

Maar het was zeker een leerrijke omgeving.